

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук,
професора, професора кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Тернопільського національного педагогічного університету імені
Володимира Гнатюка Поліщук Віри Аркадіївни на дисертацію
**Повідайчика Михайла Михайловича «Теорія і практика формування
конкурентоспроможності майбутніх учителів математики в процесі
науково-дослідницької діяльності»,**
представлену на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми виконаної роботи.

Актуальність теми дисертаційного дослідження Повідайчика Михайла Михайловича зумовлена такими провідними чинниками:

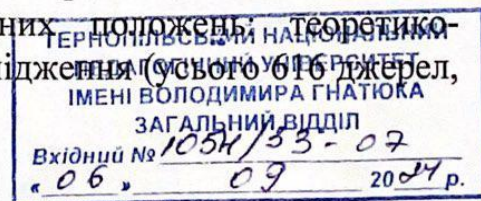
- а) динамічністю сучасного життя та конкурентним контекстом функціонуванням практично усіх сфер життєдіяльності сучасної людини;
- б) постійним ускладнення діапазону професійних функцій, завдань і вимог до рівня професійної кваліфікації фахівців сфери освіти;
- в) запитом на реалізацію різних підходів і технологій формування конкурентоспроможності майбутніх учителів у процесі їх професійної підготовки в ЗВО, в тому числі і в процесі науково-дослідницької діяльності;
- г) значним потенціалом науково-дослідницької діяльності у формуванні якостей конкурентоспроможного педагога і недостатньою його реалізацією у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців;
- д) реальним рівнем математичних знань учнів та невтішною тенденцією щодо його зниження (зокрема, середній бал школярів за тест з математики знизився з 148 у 2022 р. до 135 у 2023 р.).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження виконано відповідно до тем кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» «Розвиток вітчизняної педагогічної освіти у світовому контексті» (державний реєстраційний номер 0118U004996) і кафедри кібернетики і прикладної математики «Вдосконалення системи професійної підготовки майбутніх учителів математики та інформатики у контексті цифровізації та модернізації змісту освіти» (державний реєстраційний номер 0123U1092656). Тема дисертації затверджена вченою радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол №5 від 09.04 2024).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується чіткістю окреслених кваліфікаційних ознак дослідження – метою, визначеними об'єктом і предметом дослідження; підтверджується коректністю постановки розглянутих завдань, обґрунтованістю вихідних положень, теоретико-методологічних засад та джерельною базою дослідження (усього 616 джерел,

у тому числі 129 – іноземною мовою), добором комплексу дослідницьких методів, адекватних меті та завданням роботи. На різних етапах дослідницького пошуку застосовувалися методи дослідження: *теоретичні*: аналіз наукової літератури, класифікація (для з'ясування ключових понять дослідження), компаративний аналіз (для вивчення і порівняння вітчизняного і зарубіжного досвіду формування конкурентоспроможності майбутніх педагогів та використання кращих практик), моделювання, систематизація, узагальнення (для концептуалізації основних положень дослідження, формулювання висновків); *емпіричні*: спостереження, бесіда, анкетування, тестування, експертна оцінка, вивчення результатів діяльності, нормативних документів, узагальнення досвіду роботи, аналіз освітньо-професійних програм, навчальних планів, робочих програм, PEST-аналіз (для визначення стану досліджуваної проблеми у практиці закладів вищої освіти), педагогічний моніторинг (для відстеження динаміки рівнів сформованості конкурентоспроможності майбутніх учителів математики); педагогічний експеримент (для перевірки результативності розробленої системи); *методи математичної статистики*: кількісний і якісний аналіз результатів експериментальних даних за критерієм Пірсона χ^2 (для визначення достовірності отриманих результатів); *графічні* – для наочного ілюстрування і порівняння результатів дослідження в зображеннях і табличних формах.

Наукова новизна і достовірність наукових положень дисертації.

Дисертація Повідайчика М. М. є комплексним теоретико-методологічним дослідженням, у якому вперше:

– обґрунтовано концепцію формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності, яка реалізується на таких рівнях: методологічному (синтез системного, компетентнісного, середовищного, інтегративного, особистісного, кібернетичного, практикоорієнтованого, дослідницького, задачного підходів), теоретичному (охоплює мету і завдання, низку вихідних категорій, понять), практичному (містить етапи і послідовність упровадження системи формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності, а також реалізацію педагогічних умов, які забезпечують її ефективне функціонування; відображає взаємодію компонентів конкурентоспроможності вчителів математики, критерії і показники, рівні її сформованості).

– спроектовано та експериментально перевірено систему формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності, яка охоплює такі блоки: концептуально-цільовий (мета, завдання, методологічні підходи, загальні і специфічні принципи); структурно-змістовий (ендогенні чинники, зміст і компоненти конкурентоспроможності вчителя математики (мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний, особистісно-рефлексивний)); процесуально-

технологічний (етапи (адаптаційний, базовий, інтегрувальний), освітні компоненти, навчально-методичне і змістово-технологічне забезпечення, яке реалізується в межах освітнього середовища ЗВО, орієнтованого на дослідження); аналітико-результативний (критерії, показники, рівні сформованості конкурентоспроможності майбутніх учителів математики, результат);

– розроблено і впроваджено модель освітнього середовища ЗВО, орієнтованого на дослідження, яка містить такі складники: цільовий, організаційний, інформаційно-ресурсний, технологічний, змістовий, результативний компоненти, сферу взаємодії суб'єктів науково-дослідницької діяльності в межах підсередовищ: навчального (теоретична підготовка майбутніх учителів математики через дослідження, самостійна робота), практико-професійного (навчальні і виробничі практики, волонтерська діяльність, неформальна освіта), позааудиторної професійно спрямованої роботи (ініціативна науково-дослідницька діяльність поза навчальними планами і програмами);

– визначено і реалізовано педагогічні умови ефективного функціонування системи формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності (залучення майбутніх учителів математики до науково-дослідницької діяльності з першого курсу; створення конкурентного освітнього середовища в ЗВО задля формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики; мотиваційно-стимулювальний супровід формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики через застосування комплексу педагогічних стимулів; урахування індивідуально-стильових особливостей майбутніх учителів математики у процесі формування їх конкурентоспроможності; забезпечення ефективної партнерської взаємодії суб'єктів формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики);

– запропоновано авторське тлумачення поняття «конкурентоспроможність учителя математики» і на основі теорії конкуренції «п'яти сил» М. Портера визначено його зміст: конкуренція в освітній сфері (психолого-педагогічна, предметно-методична компетентності, професійна спрямованість); потенційні конкуренти (конкурентологічна, полікультурна, цифрова, дослідницька компетентності); нові форми, моделі навчання, напрями освітньої діяльності (професійна мобільність, здатність до навчання впродовж життя, інноваційна, рефлексивна компетентності); роботодавці (соціальна, культурна, підприємницька, лідерська компетентності); споживачі освітніх послуг (компетентність педагогічного партнерства, особистісні здібності до педагогічної діяльності);

– уточнено компоненти, критерії, показники та рівні сформованості конкурентоспроможності майбутніх учителів математики, основні характеристики і функції науково-дослідницької діяльності;

– удосконалено форми, методи, технології і засоби формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності, діагностичний інструментарій моніторингу рівня сформованості досліджуваної якості.

Набули подальшого розвитку положення щодо змісту професійної підготовки і шляхів формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики, особливостей дослідницької компетентності вчителя математики як однієї з провідних характеристик, що уможлиблює успішну педагогічну діяльність в умовах конкуренції.

Аналіз тексту дисертації Повідайчика М. М. та змісту публікацій дають змогу дійти висновку про наукову достовірність викладених автором положень дисертаційного дослідження.

Значення одержаних результатів для науки (загальнонаціональне або світове) і практичного використання.

Одержані М. М. Повідайчиком результати мають значення для педагогічної науки, що полягає першочергово в обґрунтуванні теоретичних і практичних засад формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності. Вони складають теоретично-методичне підґрунтя подальших наукових розвідок з проблеми системного підходу до формування конкурентоспроможності майбутніх учителів в умовах неперервної професійної освіти.

Результати дисертаційного дослідження М. М. Повідайчика впроваджено в освітній процес ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (довідка №2159/01-14 від 30.06.2023), Закарпатського угорського університету імені Ф. Ракоці II (довідка №144/UA/2023 від 04.10.2023), Ізмаїльського державного гуманітарного університету (довідка №1-7/491 від 04.10.2023), Запорізького національного університету (довідка №01/01-13/114 від 16.10.2023), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (довідка №2460 від 04.12.2023).

Одержані результати дослідження – висновки, положення – мають науково-практичний характер і можуть використовуватися для впровадження змін з метою вдосконалення системи теоретичних і практичних аспектів формування конкурентоспроможності майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки; а також в організації науково-дослідницької діяльності здобувачів освіти. Теоретичні положення і методичні матеріали дисертаційного дослідження можуть бути використані викладачами ЗВО у процесі розробки навчально-методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів математики, педагогами закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО), студентами під час самоосвітньої діяльності.

Характеристика структури і змісту дисертації.

Дисертація М. М. Повідайчика має науково обґрунтовану структуру: вступ, п'ять розділів, висновки, додатки і список використаних джерел. Послідовність і логіку викладу тексту дисертації визначено необхідністю вирішення поставлених завдань дослідження.

Заслуговує позитивного схвалення визначення дисертантом методологічного, теоретичного і практичного рівнів наукового пошуку як шляху виконання дослідження.

Методологічний рівень дослідження вимагав застосування фундаментальних наукових підходів до вивчення проблеми формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики в процесі науково-дослідницької діяльності, зокрема таких, як системний, *компетентнісний, середовищний, інтегративний, особистісний, кібернетичний, практико орієнтований, дослідницький, задачний, що* реалізується через комплекс форм, методів, технологій і засобів, які моделюють професійні ситуації та відображають специфіку мисленнєвої діяльності майбутніх учителів математики.

Для реалізації теоретичного рівня дослідження дисертантом слушно обґрунтовано систему вихідних теорій, ідей, дефініцій, покладених в основу розуміння конкурентоспроможності вчителя математики та визначення шляхів її формування. обґрунтування концепції формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності, яка реалізується на методологічному, теоретичному і практичному рівнях.

Дослідником спроектовано систему формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності, яка охоплює концептуально-цільовий; структурно-змістовий; процесуально-технологічний та аналітико-результативний блоки; розроблено модель реалізації означеної системи та визначено педагогічні умови ефективного її функціонування (залучення майбутніх учителів математики до науково-дослідницької діяльності з першого курсу; створення конкурентного освітнього середовища в ЗВО; мотиваційно-стимулювальний супровід формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики через застосування комплексу педагогічних стимулів; урахування індивідуально-стильових особливостей; забезпечення ефективної партнерської взаємодії суб'єктів); змодельовано систему формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності, яка базується на взаємодії визначених суб'єктів освітнього процесу та реалізується з урахуванням методологічних підходів, загальних і специфічних принципів, екзогенних і ендогенних чинників; визначено педагогічні умови, які забезпечують ефективну реалізацію системи та зумовлюють формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики.

Результативність практичного рівня дослідження забезпечена опорою на розробку, впровадження та експериментальну перевірку змодельованої системи формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності та педагогічних умов, що визначають її ефективність; підготовкою і реалізацією навчально-методичного і змістово-технологічного забезпечення формування

конкурентоспроможності майбутніх педагогів; моніторингом і оцінкою її сформованості.

Дисертантом у результаті проведеного дослідження встановлено, що формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики буде ефективним за умови теоретико-методологічного й методичного обґрунтування, впровадження розробленої й експериментально перевіреної системи формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності, яка здійснюється в освітньому середовищі ЗВО, орієнтованому на дослідження, і визначених педагогічних умов, які забезпечують її ефективність. Дієвість зазначеної системи суттєво зростає через розуміння конкурентоспроможності як інтегративної, професійно значущої якості, яка зумовлена низкою екзогенних (політичних, економічних, соціальних, технологічних) і ендогенних чинників (визначених дією «п'яти сил» М. Портера) та забезпечує ефективну педагогічну діяльність учителя в конкурентних умовах.

Дослідником визначено й апробовано педагогічні умови ефективного функціонування системи формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності (залучення майбутніх учителів математики до науково-дослідницької діяльності з першого курсу; створення конкурентного освітнього середовища в ЗВО задля формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики; мотиваційно-стимулювальний супровід формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики через застосування комплексу педагогічних стимулів; урахування індивідуально-стильових особливостей майбутніх учителів математики у процесі формування їх конкурентоспроможності; забезпечення ефективної партнерської взаємодії суб'єктів формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики).

Позитивно оцінюємо розроблену і впроваджену автором дисертації модель освітнього середовища ЗВО, орієнтованого на дослідження, яка містить такі складники: цільовий, організаційний, інформаційно-ресурсний, технологічний, змістовий, результативний компоненти, сферу взаємодії суб'єктів науково-дослідницької діяльності в межах підсередовищ: навчального (теоретична підготовка майбутніх учителів математики через дослідження, самостійна робота), практико-професійного (навчальні і виробничі практики, волонтерська діяльність, неформальна освіта), позааудиторної професійно спрямованої роботи (ініціативна науково-дослідницька діяльність поза навчальними планами і програмами).

Нам імпонує спроектована модель освітнього середовища ЗВО, орієнтованого на дослідження, що спрямовує науково-дослідницький пошук та інтегрує академічну і педагогічну практики у розвитку теоретико-методологічних засад формування досліджуваної якості.

Поділяємо доцільність наукового аналізу дослідником потенціалу науково-дослідницької діяльності у формуванні конкурентоспроможності майбутніх учителів математики», а саме через аналіз особливостей науково-

дослідницьких практик у професійній діяльності вчителів математики та можливостей освітнього середовища ЗВО, орієнтованого на дослідження, в процесі формування якостей конкурентоспроможного педагога (чому присвячено третій розділ дисертації).

Вважаємо за доцільне позитивно відмітити змістове наповнення четвертого розділу дисертації «Концептуальні засади формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності», в якому дослідником представлено концепцію формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики, розроблено систему формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики, яку представлено у вигляді моделі, обґрунтовано педагогічні умови, які забезпечують ефективне функціонування системи.

Моделювання зазначеної системи дає змогу представити формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності як цілісний педагогічний процес, що забезпечує підготовку майбутніх учителів до ефективної діяльності в конкурентних умовах

Вважаємо обґрунтованим і логічним зміст викладу п'ятого розділу дисертації «Імплементация системи формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності та перевірка її ефективності», в якому представлено логіку проектування та організації експериментальної роботи; проаналізовано процес реалізації констатувального і формувального етапів педагогічного експерименту; представлено аналіз результатів і статистичну оцінку експериментальної роботи.

Повнота викладання результатів в опублікованих працях.

Основні положення дисертації М. М. Повідайчика достатньо повно висвітлені у 63 наукових і науково-методичних працях і, зокрема: у 2 монографіях (1 одноосібна, 1 колективна), 3 статтях у журналах, що індексуються у наукометричній базі Web of Science (у співавторстві); 21 статті у наукових фахових виданнях України і зарубіжних періодичних виданнях; 25 публікаціях апробаційного характеру; 12 публікаціях, які додатково відображають результати дисертації. Наукові положення, висновки та рекомендації достатньо повно викладено в означених друкованих працях.

Обґрунтовані в дисертації Михайлом Михайловичем Повідайчиком результати дослідження забезпечують новизну і вірогідність загальних висновків дисертації і загалом не викликають сумніву.

Дисертація М. М. Повідайчика виконана на належному науковому рівні, що підтверджує володіння здобувачем теорією досліджуваної проблеми і відповідними методами наукового пошуку. Оформлення роботи відповідає сучасним вимогам до наукових праць такого рівня. Позитивне враження справляють представлені табличні матеріали і рисунки.

Результати дослідження пройшли достатню апробацію під час науково-практичних заходів різного рівня (конференцій, симпозіумів, семінарів, круглих столів тощо), у яких брав участь дисертант в Україні та за кордоном.

Ідентичність змісту реферату і основних положень дисертації.

Структурна побудова і зміст реферату ідентичні основним положенням дисертації. Наукові положення, висновки й рекомендації, наведені в рефераті, належним чином розкриті й обґрунтовані в рукописі дисертації М. М. Повідайчика.

Мовностилістичне оформлення дисертації враховує особливості наукового стилю мовлення. Логічна структурованість роботи забезпечується висновками і узагальненнями, проілюстрованими в графічному матеріалі дисертації.

Відповідність дисертації встановленим вимогам та дані про відсутність порушень академічної доброчесності.

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертація і реферат відповідають чинним правилам та вимогам. Аналіз тексту роботи свідчить про академічну доброчесність науковця, коректне, належним чином оформлене і виважене використання цитат та результатів інших дослідників.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення здобутих дисертантом результатів, вважаємо за доцільне назвати деякі дискусійні положення, а також висловити окремі побажання:

1. Дисертація носила б більш довершений характер, якби дослідник розкрив прогностичні аспекти теоретичних і практичних підходів до формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у ЗВО в контексті сучасних викликів (інтеграційних та міграційних процесів, упровадженням дистанційної та дуальної форм навчання, розширення можливостей академічної мобільності здобувачів освіти) та ризиків, зумовлених війною Росії проти України та її народу.

2. Вважаємо, що розділі 2 дисертації «Розвиток конкурентних якостей майбутніх учителів математики в сучасній освітній практиці», в якому дослідник розкриває досвід професійної підготовки майбутніх учителів математики та формування їх конкурентоспроможності в ЗВО України (підрозділ 2.1 дисертації) та у закордонних закладах вищої освіти (підрозділ 2.2 дисертації), вартувало завершити порівняльним аналізом зарубіжного і вітчизняного досвіду та виявлених і окреслених при цьому закономірностей і тенденцій.

3. Позитивно оцінюючи розроблену дослідником систему формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності та визначення педагогічних умов ефективного її функціонування вважаємо, що до переліку умов ефективного функціонування системи (залучення майбутніх учителів математики до науково-дослідницької діяльності з першого курсу; створення конкурентного освітнього середовища в ЗВО; мотиваційно-стимулювальний супровід формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики через

застосування комплексу педагогічних стимулів; урахування індивідуально-стильових особливостей; забезпечення ефективної партнерської взаємодії суб'єктів) вартувало додати умову готовності викладачів ЗВО до формування конкурентоспроможності майбутніх вчителів математики у процесі цілісної системи їх професійної підготовки, орієнтованої на дослідження і здійснюваної через дослідження.

4. Вважаємо, що у підрозділі 3.3 «Можливості освітнього середовища, орієнтованого на дослідження, в процесі формування якостей конкурентоспроможного педагога», перелік функцій науково-дослідницької діяльності студентів у ЗВО дисертанту вартувало доповнити функціями креативності, самореалізації і формування соціальної зрілості здобувачів освіти.

5. Оцінюючи використований дисертантом інструментарій визначення рівнів сформованості компонентів конкурентоспроможності майбутніх вчителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності вважаємо за доцільне зауважити, що в роботі доцільно було деталізувати процедуру узагальненого визначення рівнів сформованості окремих компонентів конкурентоспроможності майбутніх вчителів математики; особливо це стосується компонентів, для моніторингу сформованості яких дослідником використовувалися декілька методик.

6. Вважаємо за доцільне зауважити, що для визначення рівнів сформованості окремих компонентів конкурентоспроможності майбутніх учителів математики у процесі науково-дослідницької діяльності автором були розроблені і використовувалися авторські методики, авторські тести, що має в роботі місце при моніторингу когнітивного і операційно-діяльнісного компонентів; вважаємо, що ці авторські розробки вартувало подати у додатках, що сприяло б їх практичному насиченню та згадати (заявити) про ці розробки у науковій новизні.

7. Задля здійснення процедури кількісного порівняння динаміки рівнів сформованості конкурентоспроможності здобувачів освіти в експериментальній та контрольній групах на етапах констатувального (вхідний) та контрольного (підсумковий) зрізів було проведено математичну обробку отриманих результатів. Для кількісного виявлення взаємозв'язку між значеннями рівнів обох груп респондентів застосовано лінійний коефіцієнт кореляції Пірсона. Вважаємо, що ці матеріали доцільно було подати у додатках.

Висловлені зауваження не знижують загального позитивного враження від дисертаційного дослідження.

Висновок про відповідність докторської дисертації вимогам «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук».

Логіка дослідження, послідовність викладу та доказовість положень і висновків – це ті характеристики, які надають дисертаційному дослідженню цілісності, повноти, завершеності. Не викликає сумніву теоретичне і практичне значення проведеного дослідження, оскільки отримані результати

та представлені узагальнення заслуговують на впровадження у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів у ЗВО.

Висновки, сформульовані дисертантом, чітко і повно розкривають поставлені в роботі завдання, основні надбання та результати дослідження. В опублікованих за темою дисертації працях викладено основні положення, здобуті у процесі наукового пошуку. Зміст дисертації адекватно відображено в рефераті.

Відзначимо змістову насиченість, стилістичну культуру дисертаційного тексту, його продуману структуру, логічність висновків до кожного розділу, концептуальний характер загальних висновків, широту апробації та джерельної бази, логічність додатків.

Дисертація на тему «Теорія і практика формування конкурентоспроможності майбутніх учителів математики в процесі науково-дослідницької діяльності» є завершеною, самостійно виконаною науковою роботою, що має вагомое теоретичне і прикладне значення, заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам пп. 7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року №1197) та іншим інструктивним вимогам Міністерства освіти і науки України щодо дисертаційних досліджень, а її автор Повідайчик Михайло Михайлович заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри спеціальної та
інклюзивної освіти Тернопільського
національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Віра ПОЛЩУК

